

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 2 §:n 2 kohta, 4 §:n 5 momentti ja 12 §, sellaisena kuin niistä on 12 § laeissa 645/2015, 1053/2018 ja 652/2019, sekä *muutetaan* 1 §:n 2 momentin 2 kohta, 2 §:n 3 ja 4 kohta, 3 §:n 2 momentti, 4 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 2 ja 7—9 kohta, 5 §, 6 §:n 1 momentin 4 ja 11 kohta ja 2 momentti sekä 10 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 4 kohta ja 4 §:n 1 momentin 8 ja 9 kohta laissa 252/2012, 6 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 308/2016 ja 6 §:n 1 momentin 11 kohta laissa 690/2021, sekä *lisätään* 1 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Harmaan talouden selvitysyksikkö ja sen tehtävät

Selvitysyksikön tehtävänä on:

2) laatia viranomaiselle velvoitteidenhoitoselvityksiä 6 §:ssä säädettyihin käyttötarkoituksiin. Mitä 2 momentin 2 kohdassa säädetään viranomaisesta, koskee myös julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuja julkisoikeudellisia laitoksia sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 5 §:n 3 momentissa tarkoitettuja julkisoikeudellisia laitoksia.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) *harmaalla taloudella* toimintaa, josta aiheutuvia lakisääteisiä velvoitteita laiminlyödään verojen, lakisääteisten eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksujen taikka Tullin perimien maksujen suorittamisen välttämiseksi tai perusteettoman palautuksen saamiseksi;

4) *viranomaisella* viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 4 §:n 1 momentin 1—7 kohdassa tarkoitettua viranomaista sekä 2 momentissa tarkoitettua yhteisöä, laitosta, säätiötä ja yksityistä henkilöä silloin, kun viimeksi mainituilla on tai voi olla tietoja organisaatioiden, luonnollisten henkilöiden tai kuolinpesien taloudellisesta toiminnasta, taloudellisesta asemasta, julkisoikeudellisten velvoitteiden hoitamisesta tai kytkennöistä muihin organisaatioihin, luonnollisiin henkilöihin tai kuolinpesiin.

3 §

Ilmiöselvitys

HE 183/2025 vp
VaVM 8/2026 vp
EV 56/2026 vp

Ilmiöselvityksessä kuvataan harmaan talouden ilmiöitä ja harmaan talouden torjuntaa sekä näiden vaikutuksia yksilöimättä organisaatiota, luonnollista henkilöä tai kuolinpesää.

4 §

Selvitysyksikön oikeus saada tietoja ilmiöselvitystä varten

Selvitysyksiköllä on oikeus saada pyynnöstä salassapitovelvollisuuden estämättä viranomaiselta ilmiöselvitysten laatimiseksi välttämättömät tiedot henkilöstä ja organisaatiosta seuraavasti:

2) luonnollisen henkilön tai kuolinpesän vastuu- ja omistusasemaa organisaatiossa sekä organisaation omistus- ja hallintasuhteita kuvaavat tiedot;

7) esitutkintaviranomaiselta esitutkintaa koskevat muutkin kuin 1—6 kohdassa tarkoitetut tiedot;

8) lukuun ottamatta oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain (370/2007) 9 §:ssä tarkoitettuja salassa pidettäviä oikeudenkäyntiasiakirjoja ja 10 §:ssä tarkoitettuja salassa pidettäviksi määrättyjä tietoja, tiedot oikeushallinnon rekistereissä olevista syyteharkinnassa, syytteessä tai tuomioistuinkäsittelyssä olevista ja olleista asioista sekä rikosasioita koskevista tuomioista;

9) Verohallinnosta annetun lain (503/2010) 28 §:ssä tarkoitetussa ilmoituksessa ilmoitetut tiedot sekä mainitun ilmoituksen perusteella Verohallinnon saamat rikokseen liittyvät muutkin kuin tämän momentin 1—6 kohdassa tarkoitetut tiedot.

5 §

Velvoitteidenhoitoselvitys

Selvitysyksikkö laatii pyynnöstä velvoitteidenhoitoselvityksen, jos se on välttämätöntä 6 §:ssä säädettyjä käyttötarkoituksia varten. Velvoitteidenhoitoselvitystä pyytävä taho vastaa välttämättömyyttä koskevasta arvioinnista.

Velvoitteidenhoitoselvitystä koskevassa pyynnössä on yksilöitävä organisaatio tai henkilö, josta selvitystä pyydetään, esitettävä vahvistus siitä, että pyynnön välttämättömyys on arvioitu ja ilmoitettava selvityksen käyttötarkoitus siten, että velvoitteidenhoitoselvitys voidaan laatia tarpeellisilla tiedoilla. Harmaan talouden selvitysyksikkö tekee tietoja pyytävän tahon kanssa tietopalvelukuvauksen ennen kuin velvoitteidenhoitoselvitysten luovuttaminen kyseiseen käyttötarkoitukseen aloitetaan.

Velvoitteidenhoitoselvityksen voi myös pyytää ilmiöselvityksessä kuvatun ryhmän perusteella.

Selvitysyksikkö kuvaa velvoitteidenhoitoselvityksessä organisaation, luonnollisen henkilön tai kuolinpesän sekä näihin välittömästi kytkeytyvän organisaation, luonnollisen henkilön ja kuolinpesän toimintaa ja taloutta sekä veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien velvoitteiden hoitamista.

6 §

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

4) työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 10 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua työttömyysvakuutusmaksujen määräämistä ja perintää ja työttömyysvakuutusmaksuihin liittyvien velvoitteiden täyttämisen valvontaa;

11) poliisin, Rajavartiolaitoksen, Puolustusvoimien tai Tullin suorittamaa rikosten ennalta estämistä, paljastamista ja selvittämistä;

Aikaisemmin laadittua velvoitteidenhoitoselvitystä voidaan käyttää samasta organisaatiosta tai luonnollisesta henkilöstä saman pyytäjän samaa käyttötarkoitusta varten laadittavan uuden velvoitteidenhoitoselvityksen laadinnassa.

10 §

Tietojen poistaminen selvitystietojärjestelmästä

Selvitystietojärjestelmään tallennetut ilmiöselvityksen laatimiseksi hankitut tiedot on poistettava kolmen vuoden kuluessa tietojen selvitystietojärjestelmään tallentamisesta. Tiedot tulee kuitenkin poistaa ilmiöselvityksen valmistuttua, jos ne eivät ole tarpeen 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua velvoitteidenhoitoselvityksen laatimiseksi tai muiden ilmiöselvitysten laatimiseksi. Säilytysaikaa voidaan jatkaa enintään yhdellä vuodella, jos tiedot edelleen ovat tarpeen 4 §:n 4 momentissa tarkoitettua tehtävän suorittamiseksi.

Selvitystietojärjestelmään tallennetut velvoitteidenhoitoselvityksen laatimiseksi hankitut tiedot on poistettava, jos ne eivät ole tarpeen kyseisen selvityksen laatimiseksi, kuitenkin viimeistään yhden vuoden kuluessa tietojen selvitystietojärjestelmään tallentamisesta.

Selvitystietojärjestelmään tallennettu valmis velvoitteidenhoitoselvitys on poistettava viiden vuoden kuluttua selvityksen valmistumisesta, jollei selvityksen edelleen säilyttäminen ole 1 §:ssä säädetyn tehtävän suorittamiseksi välttämätöntä. Selvityksen edelleen säilyttämisen välttämättömyys tutkitaan viimeistään kolmen vuoden kuluttua edellisestä tarkastamisesta. Tietojen uudelleen tarkastamisesta tehdään merkintä.

Arkistotoimen tehtävistä ja arkistoon siirrettävistä asiakirjoista säädetään arkistolaisissa (831/1994).

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2026.

Helsingissä 29.5.2026

Tasavallan Presidentti

Alexander Stubb

Valtiovarainministeri Riikka Purra